

Liikuvus Euroopas

Sotsiaalkindlustusõigused **Küprosel**

Euroopa Komisjon

Liikuvus Euroopas

(Euroopa Liidus, Euroopa Majanduspiirkonnas ja Šveitsis)

Sotsiaalkindlustusõigused Küprosel

Seisuga 19. aprill 2006

Euroopa Komisjon

Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraat

Üksus E.3

Euroopa Komisjon ega ükski komisjoni nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas trükises sisalduva teabe kasutamise eest.

Märkus:

Käesolev brošüür põhineb Küprose poolt 19. aprillil 2006 esitatud andmetel. Seetõttu tuleb veenduda, et liikmesriigi õigusakte ei ole hiljem muudetud ning et esitatud teave on tänaseni kehtiv. Selleks pöörduge pädevate ametkondade ja asutuste poole, kelle kontaktandmed on esitatud punktis 3 „Asutuste kontaktandmed ja kasulikud veebilehed.

**Europe Direct on teenus,
mis aitab leida vastused
Euroopa Liiduga seotud küsimustele**

Tasuta infotelefon: (*)

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Mõned mobiilsideoperaatorid ei võimalda helistamist 00 800 numbritele või võtavad neile helistamise eest kõnetasu.

Euroopa Liidu kohta leiab palju muud teavet Internetist Euroopa serveri veebilehtedelt (<http://europa.eu>).

© Euroopa ühendused, 2009

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Bibliograafilised andmed on esitatud väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2009

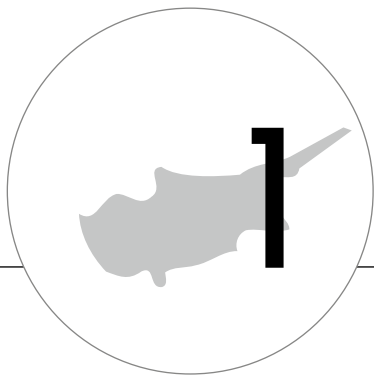
ISBN 92-79-04261-0

Sisukord

1. Üldteave.....	5
1.1. Kindlustuse ulatus	5
1.2. Kindlustusmaksed	5
1.2.1. Kindlustusmaksete määrad.....	5
1.2.2. Kindlustusmaksete tasumise kohustus.....	5
1.2.3. Kindlustusmaksete tasumine.....	6
1.2.4. Makseviivised.....	6
1.2.5. Kindlustusmaksete tasumise kohustuse lõppemine.....	6
1.2.6. Maksekrediit.....	6
1.2.7. Kindlustatava töötasu ülemine ja alumine vahemik.....	7
1.2.8. Kindlustatava töötasu muutmine.....	7
1.3. Sotsiaalkindlustusliigid	7
1.4. Kasutatud mõistete selgitus	8
1.5. Raviteenused	8
2. Sotsiaalkindlustuse liigid.....	9
2.1. Haigus-, sünnitus- ning samaväärsed isadushüvitised	9
2.1.1. Mitterahalised ravikindlustus- ja sünnitushüvitised.....	9
2.1.2. Rahalised ravikindlustushüvitised.....	9
2.1.3. Sünnitoetus.....	10
2.1.4. Sünnitushüvitis.....	10
2.2. Tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised	10
2.2.1. Ajutise töövõimetuse hüvitis (õnnetushüvitis).....	11
2.2.2. Invaliidsushüvitis.....	11
2.3. Matuseetoetused	11
2.3.1. Matusekulude hüvitis.....	11
2.3.2. Surmatoetus.....	11
2.4. Invaliidsushüvitised	12
2.5. Vanadus- ja toitjakaotushüvitised	12
2.5.1. Vanaduspension.....	12
2.5.2. Toitjakaotus- ja lesepension.....	13

2.6. Töötushüvitised	14
2.7. Eelpensionihüvitised	14
2.8. Pereküvitised	14
2.9. Mitteosamakselised rahalised erihüvitised	14
2.9.1. Sotsiaalpension	14
2.9.2. Raskekujulise liikumispuudega inimeste toetus	15
2.9.3. Pimedate eritoetus	15
3. Asutuste kontaktandmed ja kasulikud veebilehed	17

Üldteave

Töö- ja sotsiaalkindlustusministeeriumi sotsiaalkindlustusameti ülesandeks on:

- kohaldada riiklikku sotsiaalkindlustuspoliitikat selleks ette nähtud korralduse ja erimeetmete abil,
- teha riikliku poliitika kohta ettepanekuid sotsiaalkindlustuse pidevaks tõhustamiseks, lähtudes rahvusvahelistest sündmustest ja sotsiaalmajanduslikest tingimustest Küprosel,
- koostada loend sotsiaalmajanduslikest vajadustest, mida on võimalik rahuldada sotsiaalkindlustusmeetmete abil ja
- uurida ja hinnata pidevalt korraldust ja meetmeid, mida see amet seatud eesmärkide suhtes rakendab.

1.1. Kindlustuse ulatus

Sotsiaalkindlustussüsteem hõlmab kohustuslikus korras kõiki isikuid, kes tegelevad Küprosel tasulise tööga kas palgatöötajana või füüsilisest isikust ettevõtjana. Vabatahtlikku kindlustust võivad kasutada isikud, kes soovivad jääda kindlustatuks kohustusliku kindlustuse kindlaksmääratud perioodi lõppedes, või isikud, kes töötavad välismaal Küprose kodanikest tööandjate juures.

1.2. Kindlustusmaksed

Sotsiaalkindlustussüsteemi rahastatakse tööandjate, kindlustatud isikute riigi poolt tasutavate kindlustusmaksede abil.

1.2.1. Kindlustusmaksete määrad

Palgatöötajate puhul on sissemake määr 16,6% kindlustuse aluseks olevast töötasust; see jaguneb palgatöötaja, tööandja ja riigi vahel vastavalt 6,3%, 6,3% ja 4% suuruste osadena. Kindlustuse aluseks olev töötasu on töötasu, mille alusel arvutatakse välja kindlustusmaksed ja kindlustushüvitised ning see hõlmab kogu töökohaga seotud töötasu, välja arvatud maksuvabad tasud ja ühekordselt makstavad preemiad, kuid kaasa arvatud isiku eest palgalise puhkuse keskfondi (Central Holiday Fund) tehtud sissemaksed.

Kindlustusmaksete jaoks määratakse seadusega kindlaks kindlustuse aluseks oleva töötasu ülemmäär; see summa vaadatakse üle igal aastal. 2007. aastal oli see ülemmäär 496 Küprose naela nädalas ehk 2149 Küprose naela kuus. Kindlustuse aluseks oleva töötasu ülemmäära ületava summa pealt kindlustusmaksed ei tasuta.

Füüsilisest isikust ettevõtjate puhul on kindlustusmaksete määr 15,6% isiku kindlustatavast tulust. Sellest 15,6% tasub 11,6% füüsilisest isikust ettevõtja ise ja 4% maksab riik. Füüsilisest isikust ettevõtjate kindlustuse aluseks olev töötasu on iga ametikategooria kohta õigusaktidega kindlaks määratud. Iga füüsilisest isikust ettevõtjate kategooria kohta on kindlaks määratud kindlustatava tulu alammäär, aga töötajal on kindlustuse aluseks olev töötasu ülemmäära piires õigus otsustada suurema kindlustatud töötasu kasuks. Kui füüsilisest isikust ettevõtja tõendab, et ta tulud on tema ametikategooria kindlustatavast töötasu alammäärast väiksemad, on tal õigus teha sissemake oma tegelike tulude põhjal.

Vabatahtlike kindlustusmaksete puhul on maksete määr 13,5% kindlustatud isiku määratud töötasu summast. Sellest summast tasub 10% vabatahtlik maksemaksja ise ja 3,5% maksab riik. Välisriigis Küprose kodanikest tööandjate juures töötavad vabatahtlikud maksemaksjad tasuvad sissemakeid 12,6% ulatuses oma kindlustuse aluseks olevast põhitöötasust või oma töölepingus määratud tavatöötasust kindlustatava töötasu ülemmäära piires. Sellele lisaks maksab riik 4%.

1.2.2. Kindlustusmaksete tasumise kohustus

➤ Palgatöötajad

Kindlustusmaksete tasumise kohustus tekib, kui palgatöötaja saab tööandjalt töötasu vähemalt ühe Küprose naela ulatuses kindlustusnädala jooksul või vähemalt neli Küprose naela kalendrikuus, kui talle makstakse igakuist töötasu. Töötasuta töötavate praktikantide ja töötavate kinnipeetavate puhul on kindlustusmaksed kohustuslikud ja ülalmainitud eeskiri nende kohta ei kehti.

➤ Füüsilisest isikust ettevõtjad

Füüsilisest isikust ettevõtjad tasuvad kindlustusmaksed igal kindlustusnädalal, mille vältel nad töötavad.

→ Kahe staatusega isikud

Isikud, kes töötavad samal kindlustusnädalal samaaegselt või järjest palgatöötajatena ja füüsilisest isikust ettevõtjatena, peavad tasuma kindlustusmaksed mõlema tegevuse pealt. Kindlustusaasta lõpus makstakse kindlustatud isiku poolt füüsilisest isikust ettevõtja tegevuse eest tasutud kindlustusmaksed, mis ületavad kindlustatava töötasu ülemmäära, kindlustatud isikule tagasi.

→ Enam kui ühe tööandja teenistuses töötavad palgatöötajad

Kui isik töötab ühel ja samal makseperioodil (nädal või kuu) mitme tööandja juures, peavad need tööandjad tasuma selle töötaja töötasu pealt kindlustusmaksed kindlustatava töötasu ülemmäära piires. Iga makseasta lõpus makstakse palgatöötaja töötasu pealt seda ülemmäära ületavas summas tehtud isiklikud sissemaksed talle tagasi. Tööandja tehtud sissemaksed tagasi ei maksta.

→ Kohustusliku ja vabatahtliku kindlustuse samaaegsus

Isikud, kellel on õigus tasuda sissemaksed samal ajal vabatahtlikult ja kohustuslikult (palgatöötajana ja füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevad isikud), võivad teha vabatahtlikult sissemaksed, kui nende kindlustatav töötasu on väiksem kui töötasu, mille pealt nad on otsustanud teha vabatahtliku kindlustuse sissemaksed.

1.2.3. Kindlustusmaksete tasumine

Tööandjad tasuvad igakuiselt kindlustusmaksed (sealhulgas palgatöötaja osa) eelneva kuu eest ühe kuu jooksul alates kindlustuskuu lõpust. Füüsilisest isikust ettevõtjad tasuvad oma kindlustusmaksed kord kvartalis eelneva kvartali eest ühe kuu ja 10 päeva jooksul alates kvartali lõpust. Soovi korral võib kindlustusmaksed tasuda igakuiselt.

Vabatahtlikud maksemaksjad tasuvad kindlustusmaksed eelneva perioodi eest kord kuus, kvartalis või aastas. Vabatahtlikud maksemaksjad, kes ei tasu iga-aastaseid kindlustusmaksed (näiteks 2006. aasta eest) järgneva 12 kuu jooksul (see tähendab 2007. aasta jooksul), kaotavad õiguse vabatahtlike kindlustusmaksete tegemiseks selle aasta eest, mille eest kindlustusmaksed ei tasutud (see tähendab 2006. aasta eest).

1.2.4. Makseviivised

Kui tööandja või füüsilisest isikust ettevõtja hilineb kindlustusmaksete tasumisega, tuleb tal automaatselt tasuda viivist, mis võrdub kindla protsendiga tasumisele kuuluvast kindlustusmaksest ja mis kasvab sedamööda, kuidas viivitus kestab. Esimesel hilinemiskuul on viivis 3%; see tõuseb iga kuuga 3% võrra ja maksimaalselt kuni 15% tasemeni.

1.2.5. Kindlustusmaksete tasumise kohustuse lõppemine

Kindlustusmaksete tasumise kohustus lõpeb, kui kindlustatud isik jõuab pensioniikka (65 aastat). Samas, kui ta on jõudnud nõutavasse ikka, kuid ei vasta kindlustusmaksete tasumise osas kehtestatud tingimustele, mis annavad talle õiguse saada vanaduspensioni, peab ta jätkama kindlustusmaksete tasumist, kuni mainitud tingimused on täidetud. Pärast 68. eluaastat ei ole kindlustusmaksed siiski enam võimalik tasuda.

1.2.6. Maksekrediit

→ Tavalised maksekrediidid

Kindlustatud isikutele võimaldatakse maksekrediiti järgmistel perioodidel eest:

- kogu täiskoormusega õpingute perioodiks või koolituseks pärast 16. eluaastat;
- kogu teenistusajaks kaitseväes;
- isiku esmakordselt kindlustamise päevale eelneva ajaks kuni eelneva kindlustusaasta esimese päevani;
- kogu töötuse ajaks, mille kestel makstakse töötuskindlustushüvitist, ning töötuse ajaks kuni 26 nädala jooksul, mille kestel kindlustatud isikul ei ole õigust saada töötuskindlustushüvitist (ainult palgatöötajad);
- kogu töövõimetusperioodiks haiguse, õnnetuse, sünnituse või invaliidisuse tõttu, mille jooksul makstakse toetust. Palgatöötajatel on töövõimetuse korral, mille eest ei maksta toetust, õigus saada maksekrediiti kuni 26 nädala jooksul. Füüsilisest isikust ettevõtjate puhul annab selline periood samuti õiguse saada maksekrediiti, kui sellele eelneval perioodil tuli kindlustusmaksed tasuda;
- kogu vanemapuhkuseperioodiks.

→ Kindlustatud naistele laste õppeajaks antavad maksekrediidid

Kuni 156-nädalast maksekrediiti antakse toetuste maksimisele naistele, kellel on õigus saada pensioni pärast 31. detsembri 1992, kuni iga lapse 12-aastaseks saamiseni.

Alla 63-aastase kindlustatud isiku invaliidisuse või surma korral loetakse invaliidisus- või surmakuupäeva ja 63. eluaasta täitumise vahelist perioodi kindlustusperioodiks. Selle perioodi maksevaba töötasu põhineb üldiselt asjaomase isiku keskmisel ülemise vahemiku kindlustataval töötasul surma- või invaliidisuskuupäevale eelneva viimase viie aasta jooksul. Kui isik on olnud kindlustatud vähem kui viie aasta jooksul, arvutatakse keskmine välja tegelike kindlustusaastate põhjal.

→ Tavaliste maksekrediitide määr

Töötuse perioodil, rasedusest, haigustest, traumast või invaliidsusest tingitud töövõimetusperioodil ja vanema-puhkuseperioodil antud maksekrediidid võrduvad töötasuga, mille põhjal on makstav toetus välja arvatud. Teiste krediitide suurus võrdub kindlustatava põhitöötasuga.

1.2.7. Kindlustatava töötasu ülemine ja alumine vahemik

Kindlustatav töötasu hõlmab põhitöötasuks nimetatavat alampiiri, milleks oli 2007. aastal kehtestatud 82,67 Kyp-rose naela nädalas ehk 4299 Kyp-rose naela aastas. Põhitöötasu on piiriks kahe riigis kehtiva maksealuse: põhita-su pealt tehtava kindlustusmakse ning sissetulekust sõl-tuva proportsionaalse kindlustusmakse vahel.

Kõikide kindlustatud isikute aastane kindlustatav kogu-töötasu jagatakse kahte vahemikku: kindlustuse alumine vahemik, mis hõlmab kindlustatavat töötasu kuni põhi-töötasuni, ja kindlustuse ülemine vahemik, mis hõlmab põhitöötasust kõrgemat kindlustatavat töötasu.

Igal aastal antakse igale kindlustatud isikule nn kindlus-tuspunktid. Üks kindlustuspunkt võrdub põhitöötasu aastase summaga. Esimene kindlustuspunkt (kuni „i“) kuulub kindlustatava töötasusse alumisse vahemikku ja kõik kindlustuspunktid, mis ületavad summat „i“, kuulu-vad kindlustatava töötasu ülemisse vahemikku.

1.2.8. Kindlustatava töötasu muutmine

Kindlustatava põhitöötasu summa ja selle ülemäär vaadatakse igal aastal üle vastavalt kindlustatava töötasu üldtaseme kõikumisele. Selline kohandamine on kohus-tuslik, kui see tase tõuseb 5% võrra või rohkem, ja on kohaldatav ka varasema kindlustatava töötasu suhtes, mis hinnatakse vastavalt ümber kehtiva töötasu tasemele.

1.3. Sotsiaalkindlustusliigid

Süsteem hõlmab järgmisi hüvitisi:

- ravikindlustushüvitis;
- ühekordne sünnitoetus;
- sünnitustoetus;
- tööõnnetushüvitised, mis hõlmavad:
 - ajutist töövõimetust (õnnetushüvitis),
 - invaliidsushüvitis ja
 - surmatoetus;
- invaliidsuspension;
- töötuskindlustushüvitis;
- vanaduspension;
- lesepension;

- orvupension;
- matusekulude hüvitis, jne.

Palgatöötajatel on õigus kõikidele nimetatud toetustele. Füüsilisest isikust ettevõtjatel ei ole õigust töötuskindlus-tushüvitisele ja tööõnnetustega seotud hüvitistele. Välis-riigis Kyp-rose kodanikust tööandja juures töötavatel vabatahtlikel maksemaksjatel ei ole õigust tööõnnetuse-ga seotud hüvitistele. Ülejäänud vabatahtlikel makse-maksjatel on õigus ainult pulma- ja sünnitoetustele, matusekulude hüvitistele ning vanadus- ja toitjakaotus-pensionile.

→ Toetuste struktuur

Kõik regulaarselt makstavad hüvitised (välja arvatud kindlasummalised toetused) koosnevad i) põhihüvitisest ja ii) lisahüvitistest.

→ Põhihüvitised

Põhihüvitised, mille korral nähakse ette lisatasusid ülal-peetavate eest, on seotud kindlustatud isiku kindlustata-va töötasu alumise vahemikuga.

→ Lisahüvitised

Lisahüvitised on seotud kindlustatud isiku kindlustatava töötasuga ülemise vahemikuga ja ei hõlma lisatoetusi ülalpeetavate eest.

→ Hüvitisetaotluste esitamise tähtaeg

Taotlusevorm koos konkreetse hüvitise kohta nõutavate tõenditega tuleb esitada järgnevalt sätestatud tähtjaks :

- ravikindlustushüvitis: kakskümmend üks päeva
- ühekordne sünnitoetus: üks aasta
- sünnitushüvitis: kakskümmend üks päeva
- tööõnnetushüvitised:
 - tööõnnetushüvitis: kakskümmend üks päeva
 - invaliidsushüvitis: kolm kuud
 - surmatoetus: kolm kuud
- invaliidsuspension: kolm kuud
- töötuskindlustushüvitis: kakskümmend üks päeva
- vanaduspension: kolm kuud
- lesepension: kolm kuud
- orvupension: kolm kuud
- matusekulude hüvitis: üks aasta

→ Samaaegsed õigused

Süsteemis kehtib õiguste mittekumuleerumise üldpõhi-mõte. Teisisõnu tähendab see, et kui isikul on õigus saada samal perioodil enam kui ühte hüvitist, makstakse

talle neist kõige suuremat. See põhimõte ei kehti juhul, kui isikul on samaaegselt õigus saada lesepensionilt ja lühiajalist hüvitist (ravikindlustushüvitis, töötuskindlustushüvitis, õnnetushüvitis või sünnitustoetus).

→ Hüvitismäärade muutmine

Põhivüvitiste määrasid muudetakse iga aasta algul vastavalt kindlustatava põhitöötasu muutmise protsendile, samas kui lisahüvitiste määrasid muudetakse vastavalt elukalliduse tõusule (võrreldakse aasta teist semestrit eelneva aasta teise semestriga).

Peale selle tõstetakse hüvitiste määrasid iga aasta juulis vastavalt elukallidusindeksi tõusule (võrreldakse aasta esimest semestrit eelneva aasta esimese semestriga), kui viimane on tõusnud vähemalt 1 % võrra. Seda tõusu võetakse arvesse hüvitismäärade tõstmisel aasta alguses.

1.4. Kasutatud mõistete selgitus

Kindlustatava põhitöötasu summa: kindlustatava töötasu kindlaksmääratud summa. See summa muutub igal aastal. 2006. aastal oli see summa 82,67 Küprose naela nädalas.

1.5. Raviteenused

Raviteenuseid osutavad riiklikud ja eraõiguslikud raviasutused.

Riiklikud raviteenused on kõikide inimeste käsutuses, kes otsustavad pöörduda ravile riiklikus raviasutuses.

Raviteenuseid osutavad teatud elanikekategoriatele tasuta või väikese tasu eest riiklikud raviasutused järgnevalt kirjeldatud korras.

Patsiendid, kes nendesse kategooriatesse ei kuulu, maksavad vastavaid teatava perioodi tagant kindlaksmääravaid teenustasusid.

Erasektori raviteenuseid kasutavad isikud tasuvad oma kulud ise. Mõnedele elanike kategooriatele on tagatud hüvitamine ametiühingute või tööandjate hallatavatest ravikindlustusfondidest. Need fondid kannavad täielikult või osaliselt oma liikmete ravikulud.

Sotsiaalkindlustuse liigid

2.1. Haigus-, sünnitus- ning samaväärsed isadushüvitised

2.1.1. Mitterahalised ravikindlustus- ja sünnitushüvitised

Riiklikes raviasutustes tasuta ravile õigust omavad isikud jagunevad kahte kategooriasse:

- i) isikud, kelle õigus tervisehooldusele sõltub varanduslikust olukorrast;
- ii) need, kelle õigus tervisehooldusele tuleneb nende ameti-, sotsiaal- või muust staatusest, olenemata rahalisest olukorrast (kõrgemad ametnikud, riigiteenistujad, nelja või enama lapsega perede liikmed, enklaavi kuuluvad isikud, veteranid, kadunuks jäänud isikute ülalpeetavad, riikliku hoolekande all olevad isikud, teatavate krooniliste haiguste all kannatavad isikud jt).

Isikud, kelle õigused sõltuvad varanduslikust olukorrast, jagunevad kahe kategooriasse:

- ravikaart „A” (tasuta arstiabi) väljastatakse ainult nendele isikutele, kelle maksimaalne aastane sissetulek ei ületa 9000 Küprose naela ja peredele, kelle aastane sissetulek ei ületa 18 000 Küprose naela, millele lisandub 1000 Küprose naela iga ülalpeetava lapse kohta;
- ravikaart „B” (vähendatud kulud) väljastatakse ainult nendele isikutele, kelle aastane sissetulek on 9001-12 000 Küprose naela ja peredele, kelle aastane sissetulek on 18 001-22 000 Küprose naela, millele lisandub 1000 Küprose naela iga ülalpeetava lapse kohta.

- Tasuta või vähendatud tasu eest raviteenustele õigust omavate isikute kindlaksmääramine

Et teada saada, kas inimesel on õigus tervishoiuteenustele riigi raviasutuses, tuleb tal täita vorm ja esitada tuludeklaratsioon ja vajalikud tõendid (kindlustusmaksete tasumise tõend sotsiaalkindlustusametist, palgatõend tööandjalt, tõend riigilõivu tasumise kohta ning muud vajalikud dokumendid).

Perekonna kohta väljastatakse üksainus ravikaart, mida kasutavad kõik perekonnaliikmed.

- Oma kulud ise tasuvad patsiendid

Isikud, kes ei kuulu kategooriatesse 2.1.1.i) ja 2.1.1.ii), võivad kasutada riigi raviteenuseid, makstes aeg-ajalt kehtestatud tasud.

- Tasuta tervisehoolduse õigusega patsientide kantavad ravikulud

Isikud, kellel on õigus tasuta tervisehooldusele (ravikaart „A”), maksavad 1,20 Küprose naela haiglavälise konsultatsiooni eest. Riikliku hoolekande all olevad isikud ja üle 65-aastased isikud on igasugustest ravikuludest vabastatud.

Isikud, kellel on õigus vähendatud tasu eest tervisehooldusele (ravikaart „B”), maksavad 50% summast, mida võetakse ravikuludist täiel määral tasumatelt patsientidelt.

- Osutatavad raviteenused

Need teenused on:

- ambulatoorsed üldarstiteenused ning ambulatoorsed eriarstiteenused ja haiglateenused;
- vajalikud ravimid ja ravitarbed;
- diagnoosid ja parameditsiinilised uuringud;
- haiglaravile määramine;
- hambaravi, välja arvatud proteesimine, mida võimaldatakse ainult väikese sissetulekuga elanike kategooriatele.

2.1.2. Rahalised ravikindlustushüvitised

- Hüvitise saajad

Ravikindlustushüvitist makstakse töövõimetutele palgatöötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele vanuses 16 kuni 63 aastat. Isikutel, kelle puhul ei ole 63. eluaastaks täidetud pensioniõiguse saamiseks nõutav kindlustusmaksete tasumise nõue, on õigus saada hüvitist vastava kuupäevani, kuid mitte pärast 65-aastaseks saamist.

Periood, mille eest haigushüvitist makstakse, ei ületa iga töökatkestuse perioodi kohta kunagi 156 päeva.

Palgatöötajatel on ette nähtud kolmepäevane ooteaeg ja füüsilisest isikust ettevõtjatel 18-päevane ooteaeg. Füüsilisest isikust ettevõtjate suhtes kohaldatakse õnnestuse või haiglasse paigutamise korral samu tingimusi, mis on ette nähtud palgatöötajatele.

→ Maksetingimused

Kindlustatud isiku puhul peavad ravikindlustushüvitise saamiseks olema täidetud järgmised tingimused:

- ta peab olema olnud kindlustatud vähemalt 26 nädalat ja maksnud töövõimetuse kuupäevaks kindlustusmakseid kindlustatava töötasu pealt summas, mis võrdub vähemalt 26-kordse nädalase kindlustatava põhitöötasu summaga, ja
- ta peab olema tasunud eelneval makse aastal kindlustatava töötasu pealt kindlustusmakseid summas, mis on vähemalt 20-kordne nädalase kindlustatava põhitöötasu summa, või saanud sellega võrdväärselt maksekrediiti.

→ Tingimused hüvitise teistkordseks saamiseks

Selleks, et sama hüvitist uuesti saada (pärast õiguse lõppemist), peab kindlustatud isik olema pärast õiguse lõppemist tasunud oma töötasu pealt kindlustusmakseid summas, mis võrdub vähemalt 26-kordse nädalase kindlustatava põhitöötasuga. Lisaks sellele peab õiguse lõppemisest olema möödunud 13 nädalat.

→ Hüvitise suurus

Iganädalane hüvitis moodustab 60% kindlustatavast töötasust, kuid mitte enam kui kindlustatava põhitöötasu summa, mida suurendatakse kolmandiku võrra ülalpeetava abikaasa kohta ja ühe kuuendiku võrra teiste ülalpeetavate kohta (maksimaalselt kahe ülalpeetavani), ja millele lisatakse 50% võrra põhitöötasu summat ületavast kindlustatavast töötasust, kuid mitte enam, kui kindlustatava põhitöötasu kahekordne summa. Abikaasat (olenemata soost) peetakse ülalpeetavaks, kui ta ei tööta või ei saa mingit toetust sotsiaalkindlustusfondist.

Hüvitise arvutamise aluseks võetakse töötasu on keskmine nädalatöötasu, mille põhjal asjaomane isik tasus eelneval kindlustusaastal kindlustusmakseid või sai maksekrediiti. Hüvitist ei maksta, kui asjaomane palgatöötaja saab täispalka. Kui ta saab vähendatud palka, ei tohi makstav hüvitis ja osaline palk kokku ületada täispalka.

2.1.3. Sünnitoetus

→ Toetuse saajad

Sünnitoetust makstakse lapse sünni puhul kõikidele naistele, kelle puhul on täidetud kindlustusmaksete tasu-

misega seotud tingimused või kelle abikaasa täidab neid tingimusi.

→ Kindlustusmaksetega tasumisega seotud tingimused

Sünnitoetuse puhul kohaldatavad kindlustusmaksete tasumisega seotud tingimused on samad mida kohaldatakse abielutoetuse puhul.

→ Toetuse summa

Sünnitoetuse summa on sama kõikidele naistele, kellel on õigus seda saada. 2007. aastal oli see summa 250 Küprose naela.

2.1.4. Sünnitushüvitis

→ Hüvitise saajad

Sünnitushüvitist makstakse kõikidele töötavatele naistele, olenemata sellest, kas nad on palgatöötajad või töötavad füüsilisest isikust ettevõtjana, 16 nädala vältel alates kuuendast kuni teise eeldatavast sünnituseelsest nädalast. Seda makstakse ka emadele, kes lapsendavad alla 12-aastase lapse.

→ Kindlustusmaksete tasumisega seotud tingimused

Selle hüvitise saamiseks peab naine vastama järgmistele tingimustele:

- ta peab olema olnud kindlustatud vähemalt 26 nädalat ja tasunud sünnitushüvitise saamise kuupäevaks oma kindlustatava töötasu pealt kindlustusmakseid summas, mis on vähemalt 26-kordne nädalase kindlustatava põhitöötasu summa, ja
- ta peab olema tasunud kindlustatava töötasu pealt kindlustusmakseid summas, mis on vähemalt 20-kordne nädalase kindlustatava põhitöötasu summa, või olema saanud võrdväärses summas maksekrediiti.

→ Hüvitise suurus

Hüvitise suurus nädalas moodustab 75% töötasust, mille põhjal tasuti eelneval kindlustusaastal kindlustusmakseid või anti maksekrediiti.

Hüvitist ei maksta, kui naine saab sünnitushüvitise perioodil täispalka. Kui ta saab palka osaliselt, siis ei tohi selle töötasu ja hüvitise summa kokku ületada täispalka.

2.2. Tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised

Tööõnnetuste ja kutsehaigustega seotud hüvitised on järgmised:

- ajutise töövõimetuse hüvitis;
- invaliidsushüvitis;
- surmatoetus.

2.2.1. Ajutise töövõimetuse hüvitis (õnnetushüvitis)

→ Hüvitise saajad

Ajutise töövõimetuse hüvitist makstakse igale palgatöötajale, kes on jäänud töövõimeks tööõnnetuse või kutsehaiguse tõttu, maksimaalselt 12 kuu jooksul alates õnnetusjuhtumi toimumise või haiguse ilmnemise kuu-päevast.

→ Hüvitise suurus

Makstava hüvitise määr on sama mis haigushüvitsel, välja arvatud see, et isikutele, kelle töötasu on väiksem kui kindlustatav põhitoetasu, makstakse hüvitist vastavalt nende töötasule.

2.2.2. Invaliidsushüvitis

→ Hüvitise saajad

Invaliidsushüvitist makstakse kõikidele palgatöötajatele, kes on tööõnnetuse tõttu kaotanud vähemalt 10% oma füüsilistest või vaimsetest võimetest, välja arvatud pneumokonioosi puhul, mille korral makstakse hüvitist alates 1%-lisest kahjustusest.

Invaliidsushüvitist makstakse kindlasummalise hüvitise-na või pensionina, olenevalt invaliidsuse astmest. Esimest makstakse 10-19%-lise invaliidsuse puhul ja teist 20%-lise ja raskemakujulise invaliidsuse puhul (alla 10%-lise invaliidsuse eest hüvitist ei maksta).

Ühekordse hüvitise suurus on praegu 1806 Kuprose naela 10%-lise invaliidsuse korral ja suureneb iga täiendava invaliidsuse protsendipunkti puhul progressiivselt kuni 3431 Kuprose naelani 19%-lise invaliidsuse korral.

→ Pensioni suurus

Invaliidsuspension koosneb põhipensionist ja lisapensionist:

- iganädalane põhiinvaliidsuspension 100%-lise invaliidsuse korral moodustab 60% iganädalasest kindlustatavast põhitoetasust, millele lisandub üks kolmandik esimese ülalpeetava kohta ja üks kuuendik iga teise ja kolmanda ülalpeetava kohta;
- iganädalane lisapension moodustab 50% pensionisaaja keskmisest iganädalasest kindlustatavast töötasust, mis ületab kindlustatavat põhitoetasu perioodil, mis algab õnnetuse toimumise aastale eelneva teise aasta esimesel päeval ja lõpeb õnnetuse toimumise päeval. Invaliidsuspension, mida makstakse alla 100%-lise invaliidsuse eest, on inva-

liidsusega proportsionaalne. Kui invaliidsus jätab inimese alaliselt töövõimeetuks, on invaliidsustoetus siiski võrdne 100%-lise invaliidsuse korral makstava pensioniga.

2007. aastal maksti pidevat ravi vajavatele invaliidsuspensioniga saajatele pideva ravi toetust 107,90 Kuprose naela kuus.

2.3. Matusetoetused

2.3.1. Matusekulude hüvitis

→ Hüvitise saajad

Matusekulude hüvitist makstakse järgmiste isikute surma korral:

- vanadus-, invaliidsus- või lesepensioniga, surmatoetust või teadmata kadunud isiku toetust saanud isikud,
- toitjakaotushüvitist saanud orvud,
- isikud, kelle surma põhjustas tööõnnetus või kutsehaigus,
- isikud, kes on täitnud surma hetkeks allpool toodud kindlustusmaksete tasumise tingimused, ja
- kõik punktides i) ja iv) nimetatud isikute ülalpeetavad.

→ Kindlustusmaksete tasumisega seotud tingimused

Eelnevas punktis iv) mainitud kindlustusmaksete tasumise tingimused on samad mis pulmatoetuse puhul kohaldatavad tingimused.

→ Hüvitise suurus

2006. aastal oli matusekulude hüvitis 340 Kuprose naela eespool punktides i) kuni iv) loetletud juhtudel ja 170 Kuprose naela ülalpeetavate puhul.

2.3.2. Surmatoetus

→ Toetuse saajad

Surmatoetust makstakse tööõnnetuse tagajärjel surnud palgatöötaja pereliikmetele.

Selle toetuse hõlmab:

- lesepensioniga,
- orvupensioniga ja
- vanematoetust.

2.4. Invaliidsushüvitised

→ Hüvitise saajad

Invaliidsuspensiooni makstakse isikutele, kes on olnud töövõimetud vähemalt 156 päeva ja kes jäävad tõenäoliselt töövõimetuks alaliselt, see tähendab, et nad ei suuda teenida tegevusalal, millel nad võiksid põhimõtteliselt normaalolukorras töötada, rohkem kui ühe kolmandiku summast, mida tavaliselt teenib sama elukutse ning haridustasemega terve isik samas valdkonnas, või, 60-63 aasta vanuses isikute puhul, rohkem kui poole sellest summast.

→ Kindlustusmaksete tasumisega seotud tingimused

Invaliidsuspensiooni saamiseks peab taotleja vastama järgmistele tingimustele:

- i) ta peab olema tasunud kindlustusmakseid vähemalt kolme aasta jooksul ja saanud alumises vahemiku kindlustatavat töötasu summas, mis on vähemalt 156-kordne nädalase kindlustatava põhitöötasu summa;
- ii) ta peab olema saanud alates 5. oktoobrist 1964 või alates kindlustusaastast, mil ta sai 16 aastaseks, invaliidsusele eelneval viimasel kindlustusnädalal keskmist nädalast alumise vahemiku kindlustatavat töötasu (tegelikku või maksekrediidina) summas, mis on vähemalt 25% kindlustatava põhitöötasu nädalasest summast;
- iii) ta peab olema tasunud kindlustatava töötasu pealt kindlustusmakseid summas, mis on vähemalt 20-kordne nädalase kindlustatava põhitöötasu summa, või saanud samaväärses summas maksekrediiti. Seda tingimust loetakse täidetuks ka siis, kui kahe viimase aasta keskmine summa moodustab vähemalt 20-kordse nädalase kindlustatava põhitöötasu summa.

Õnnetuse tagajärjel tekkinud invaliidsuse korral on kindlustatul õigus saada invaliidsuspensiooni, kui ta täidab haigushüvitise puhul kohaldatavaid kindlustusmaksete tasumise tingimusi.

Kuigi õiguste andmisel võetakse arvesse ainult palgatöötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate kindlustusmakseid, võetakse pensioni suuruse arvutamisel arvesse ka vaba- ja tahtlikke kindlustusmakseid.

→ Pensioni suurus

Invaliidsuspensioon koosneb kahest osast: põhipensionist ja lisapensionist. Kui töövõime kaotus on täielik, makstakse täissummas invaliidsuspensiooni, mille suurus arvutatakse järgmiselt:

- iganädalase põhipensionist suurus on 60% keskmisest iganädalasest eelnevas punktis ii) osutatud perioodil

makstud ja maksekrediidina arvestatud alumise vahemiku kindlustatavast töötasust; seda suurendatakse kolmandiku, poole või kahe kolmandiku võrra, olenevalt sellest, kas isiku ülalpidamisel on üks, kaks või kolm inimest. Kui pensionisaaja on abielus, ei ole abikaasa eest lisapensionist ette nähtud, välja arvatud juhul, kui ta ei ole võimeline end ise ülal pidama. Ülalpeetavate laste või teiste ülalpeetavate eest makstav lisatasu moodustab ühe kuuendiku põhipensionist iga ülalpeetava kohta (kuni kaks ülalpeetavat);

- iganädalane lisapension moodustab 1/52 1,5%-st pensionisaaja kogu ülemise vahemiku kindlustatavast töötasust (tegelikust või maksekrediidina).

Kui töövõime kaotus on osaline, makstakse vähendatud invaliidsuspensiooni ja see arvutatakse välja järgmiselt:

Töövõime kaotus	Protsent täispensionist
50 – 66,66 %	60 %
66,66 – 75 %	75 %
75 – 99 %	85 %

2.5. Vanadus- ja toitjakaotushüvitised

2.5.1. Vanaduspension

→ Pensioni saajad

Vanaduspensionist makstakse alates 65. eluaastast. Kaevuritel, kes on töötanud vähemalt viis aastat kaevanduses, on õigus saada vanaduspensionist tavalisest pensionieast ühe kuu võrra varem iga viiekuuse perioodi kohta, mille vältel nad on töötanud kaevanduses tingimusel, et nad on selle tegevuse lõpetanud, kuid nad ei saa pensionist enne 58. eluaastat.

→ Kindlustusmaksete tasumisega seotud ja muud tingimused

Vanaduspensionist saamiseks peab kindlustatud isik vastama järgmistele tingimustele:

- ta on pensioniikka jõudes täitnud ettenähtud kindlustusmaksete tasumisega seotud tingimused (vanaduspensionist puhul on tingimused on samad mis on toodud invaliidsuspensiooni kohta punktides i) ja ii)),
- ta on 63-aastaseks saades täitnud ettenähtud kindlustusmaksete tasumisega seotud tingimused ja saab iganädalast keskmist kindlustatavat töötasu [invaliidsuspensiooni tingimuste punkt ii)] summas, mis võrdub 70%-ga iganädalasest kindlustatava põhitöötasu summast,
- tal peab olema tekkinud õigus invaliidsuspensiooni saamiseks vahetult enne 63-aastaseks saamist, või

- ta on 63 kuni 65 aasta vanune ja tal oleks õigus saada invaliidsuspensiooni, kui ta ei oleks saanud 63-aastaseks.

Isikul, kes täidab pensioniikka jõudmisel esimest tingimust [see tähendab invaliidsuspensiooni tingimust i)], aga mitte teist tingimust [see tähendab invaliidsuspensiooni tingimust ii)], on õigus 68-aastaselt saada kindlasummalist toetust, mis moodustab 15% tema kindlustatava töötasu (tegeliku või maksekrediidina) kogusummast. Seda toetust ei maksta, kui asjaomasel isikul on õigus saada sotsiaalpensiooni. Nagu invaliidsuspension, koosneb ka vanaduspension kahest osast: põhipensionist ja lisapensionist.

➤ Pensioni suurus

- põhipension on sama suur kui põhiinvaliidsuspensioon ja see arvutatakse välja samamoodi;
- lisapension on sama suur kui lisainvaliidsuspensioon.

Kõik isikud, kellel on õigus saada vanaduspensiooni, võivad paluda pensioni väljamaksmise algust edasi lükata 68. eluaastani. Sel juhul suureneb vanaduspensiooni määr 0,5% võrra iga tööl käidud kuu eest alates edasilükkamise kuust kuni pensioni alguskuuni. (Lese pensioni puhul makstakse välja ka vastav lisatasu.)

Igal pensionäril, kes on teinud sissemakseid kindlustatava töötasu pealt pensioniõiguse tekkimise kuupäevast 65-aastaseks saamiseni, on õigus saada oma pensionile iganädalast lisatasu, mis võrdub 1/52 1,5%-st kindlustatavast töötasust.

2.5.2. Toitjakaotus- ja lese pension

➤ Pensioni saajad

Lese pensioni makstakse lesele ja teatavatel tingimustel ka mehele abikaasa surma puhul, kelle puhul oli surma ajaks täidetud samad kindlustusmaksete tasumisega seotud tingimused, mida kohaldatakse vanaduspensionist puhul, või kes sai vanaduspensiooni. Surma korral õnnetuse tagajärjel on lesele õigus saada pensioni, kui on täidetud samad kindlustusmaksete tasumisega seotud tingimused, mida kohaldatakse matusekulude hüvitise korral.

➤ Pensioni suurus

Nagu vanaduspension, koosneb ka lese pension põhipensionist ja lisapensionist.

Iganädalase põhipensionist suurus on 60% keskmisest iganädalasest kindlustatavast töötasust, mida makstakse või arvestatakse alumises vahemikus maksekrediidina perioodil, mida nimetatakse invaliidsust käsitleva lõigu kindlustusmaksete tasumise tingimuste punktis ii), ja mida suurendatakse kolmandiku, poole või kahe kolmandiku võrra, olenevalt sellest, kas ülalpeetavaid on üks, kaks või kolm. Lisapension moodustab lesele

naise puhul, kelle abikaasa ei saanud vanaduspensiooni, 60% lisainvaliidsuspensionist, mida surnud isikul oleks olnud surma ajal õigus saada, kui teda oleks käsitletud sel ajal invaliidina, ning lesele naise puhul, kelle abikaasa sai vanaduspensiooni, 60% lisavanaduspensionist, mida surnud isikule maksti.

Lesele, kelle abikaasa täitis esimest, aga mitte teist kindlustusmaksete tasumise tingimust (vt vanaduspension), makstakse välja ühekordne toetus. See moodustab 15% tema alumise vahemiku kindlustatava töötasu kogusummast ja 9% tema ülemise vahemiku kindlustatava töötasu kogusummast. Kui lesknaine abielu uuesti, on tal õigus ühekordsele toetusele summas, mis moodustab ühe aasta pensioni, ilma lisatasudeta ülalpeetavate kohta.

➤ Orvutoetus

Orvutoetust makstakse alaealisele:

- a) kelle mõlemad vanemad on surnud või kelle vanemad olid lahutatud ja kelle eestkostjaks olnud vanem on surnud;
- b) kelle üks vanem on surnud ja kelle elaval vanemal ei ole õigust lese pensionile;
- c) kelle üks vanem, kes oli lesk ja sai lese pensioni, on uuesti abiellunud.

Eespool punktis a) nimetatud juhul on nõutav, et üks vanematest on olnud kindlustatud.

Punktides b) ja c) nimetatud juhtudel on nõutav, et surnud vanem täitis lese pensioni puhul kohaldatavaid kindlustusmaksete tasumisega seotud tingimusi.

➤ Toetuse suurus

Punktis a) nimetatud juhul koosneb toitjakaotuspension põhitoetusest ja lisatoetusest:

- orbudele mõeldud põhitoetus moodustab 40% iganädalasest kindlustatava põhitöötasu summast;
- lisatoetus moodustab 50% lisalesepensionist, mida maksti või oleks makstud vanema surma korral. Kui orbused on rohkem kui kaks, ei ületa selle toetuse kogusumma kogu lisalesepensiooni.

Eespool punktides b) ja c) nimetatud juhtudel moodustab toitjakaotuspension 20% iganädalasest kindlustatava põhitöötasu summast orvu kohta, 30% kahe orvu kohta ja 40% alates kolmest orvust.

Toitjakaotuspensionist makstakse kuni 15. või kuni 23. eluaastani, kui orb on tütarlaps, kes jätkab õpinguid täisõppeajaga, ja kuni 25. eluaastani, kui orb on poisilaps, kes jätkab täisõppeajaga õpinguid või teenib sõjaväes. Vanusepiirangut ei kohaldata orbude puhul, kes on alaliselt või metud ennast ise ülal pidama. Ühekordset toetust summas, mis võrdub ühe aasta toetusega, makstakse orvule

eespool punktis a) nimetatud juhul, kui tema õigused kaovad muul põhjusel kui surma tõttu enne 17. eluaastat.

2.6. Töötushüvitised

→ Hüvitise saajad

Töötuskindlustushüvitist makstakse 16-63 aasta vanuses palgatöötajatele, kes on jäänud töötuks oma tahtest sõltumata. Isikutel, kes ei täida kindlustusmaksete tasumisega seotud tingimusi vanaduspensioni saamiseks 63-aastaselt, on õigus saada töötuskindlustushüvitist kuni nõutava ajani, aga mitte kauem kui 65. eluaastani.

Töötuskindlustushüvitise maksmise periood ei ole kunagi pikem kui 156 päeva igal töötusperioodi kohta.

→ Kindlustusmaksete tasumisega seotud tingimused

Abiraha saamiseks peab taotleja vastama järgmistele tingimustele:

- olema olnud kindlustatud vähemalt 26 nädala jooksul ja tasunud töötuks jäämise kuupäevani kindlustatava töötasu pealt kindlustusmakseid summas, mis on vähemalt 26-kordne iganädalase kindlustatava põhitöötasu summa ja
- olema tasunud eelneva kindlustusaasta jooksul kindlustatava töötasu pealt kindlustusmakseid summas, mis on vähemalt 20-kordne iganädalase kindlustatava põhitöötasu summa, või olema saanud samaväärset maksekrediiti.

→ Hüvitise uuesti saamise tingimused

Hüvitise uuesti saamiseks (pärast õiguse lõppemist) peab asjaomane isik olema pärast õiguse lõppemise kuupäeva tasunud töötasu pealt kindlustusmakseid summas, mis on vähemalt 26-kordne iganädalase kindlustatava põhitöötasu summa. Peale selle peab õiguse lõppemise kuupäevast olema möödunud 13 nädalat.

Üle 60-aastased isikud, kes ei saa ametialast pensioni või ühekordset toetust pensionikindlustuskassast, saavad pärast õiguse lõppemist uuesti töötuskindlustushüvitist samadel tingimustel, mis kehtivad ravikindlustushüvitise korral. Kohaldatakse kolmepäevast ooteaega, välja arvatud isikute puhul, kes töötavad välisriigis Küprose kodanikust tööandja juures, kelle puhul on ooteaeg 30 päeva.

→ Hüvitise suurus

Iganädalane töötuskindlustushüvitis on sama suur kui ravikindlustushüvitis ja seda arvutatakse samamoodi. Hüvitisele lisandub toetus ülalpeetava abikaasa eest vaid juhul, kui tema kutsetegevuse töötasu või sotsiaalkindlustusfondist saadav toetus on väiksem kui lisatasu, mida makstakse ülalpeetava kohta. Kui mõlemal abikaasal on

õigus saada toetust samal perioodil, makstakse ülalpeetava kohta lisatasu ainult sellele abikaasale, kellel on õigus suuremale lisatasule. Hüvitise iganädalase lisatasu suurus moodustab 50% hüvitise saaja iganädalast keskmisest kindlustatavast töötasust, mis ületab kindlustatavat põhitöötasu, aga ei ületa kunagi iganädalast kindlustatava põhitöötasu summat.

2.7. Eelpensionihüvitised

Ei ole kohaldatav. Õigusaktidega ei ole ennetähtaegset pensionilejäämist ette nähtud.

2.8. Pereküvitised

Alaliselt Küprosel elavatel vähemalt ühe lapsega perekondadel on õigus saada põhitoetust (βασικό επίδομα τέκνου) tingimusel, et pereliikmed elavad koos.

Perekondadel, kelle vallalised lapsed elavad kodus, on õigus saada toetust järgmistel juhtudel:

- lapse 18-aastaseks saamiseni,
- 18-25 eluaastani, kui laps teenib rahvuslikus kaitseväes,
- 18-23 eluaastani, kui laps õpib täisajaga,
- 23-25 eluaastani täisõppeajaga õppivate poiste puhul tingimusel, et poisid on teeninud kaitseväes, ja
- sõltumata lapse vanusest tingimusel, et lapsed ei ole võimelised end ise ülal pidama füüsilise või vaimse puude tõttu.

Peredele makstakse ka lisatoetust (πρόσθετο επίδομα τέκνου) nende kolme eelneva aasta brutotulude põhjal.

Lapsetoetuse saamiseks peab perekond esitama kolme kuu jooksul pärast lapse sündi või pärast õiguse saamist ühekordse avalduse, mis kehtib iga lapse kohta kuni 18. eluaastani. Üle 18-aastased üliõpilased ja sõjaväelased peavad esitama vajalikud dokumendid ise. Lisatoetuse saamiseks peab perekond esitama avalduse igal aastal.

Lapsetoetust makstakse kolme või enama lapsega peredele iga kuu ning ühe või enama lapsega peredele iga aasta lõpus.

Toetuse suurus sõltub laste arvust peres.

2.9. Mitteosamakselised rahalised erihüvitised

2.9.1. Sotsiaalpension

Sotsiaalpensioniseaduse eesmärk on kindlustada miinimumsissetulek Küprosel elavatele isikutele, kes on saa-

nud 65-aastaseks ning kellel ei ole õigust pensionile ega muule samalaadsele mis tahes allikast pärinevale sissetulekule, ning kes vastavad seaduses sätestatud elukohatingimustele.

Need tingimused on:

- taotleja on alates 40-aastaseks saamisest elanud õiguspäraselt Küprosel vähemalt 20 aastat, või
- taotleja on alates 18-aastaseks saamisest elanud õiguspäraselt Küprosel vähemalt 35 aastat.

Kindlustusperioodide liitmise põhimõtte kohaselt peab pädev asutus arvesse võtma elamisperioode teiste liikmesriikide seaduste alusel.

Kui taotlejal on õigus teisest allikast saadavale ja sotsiaal-pensionist väiksemale pensionile, siis võib ta nõuda kahe pensioni vahelise erinevuse väljamaksmist.

Sotsiaalpensionikulud kantakse vabariigi üldtuludest.

Sotsiaalpensioni summa on kõikidele pensionisaajatele ühesuurune.

Sotsiaalpension ei ole eksporditav.

Sotsiaalpensioni haldab töö- ja sotsiaalkindlustusministeeriumi sotsiaalkindlustusamet.

2.9.2. Raskekujulise liikumispuudega inimeste toetus

Toetust raskekujulise liikumispuude korral makstakse üle 12-aastastele tõsine liikumispuudega isikutele, kes on ratastoolis, tingimusel, et puue tekkis enne 65-aastaseks saamist.

Toetused makstakse vabariigi üldtuludest.

Raskekujulise liikumispuude toetuse summa on kõikidele toetusesaajatele ühesuurune.

Raskekujulise liikumispuude toetuse maksmist korraldab puudega inimeste hoolde- ja kohanemisabiteenistus, mis allub töö- ja sotsiaalkindlustusministeeriumile.

2.9.3. Pimedate eritoetus

Alaliselt Küprosel elavad pimedad isikud saavad toetust 1800 Küprose naela aastas (kahe võrdsesummalise väljamaksena juunis ja detsembris) tingimusel, et kummagi silma nägemisteravus ei ületa korrigeerimise järel 6/60.

Toetust finantseeritakse maksutuludest.

Toetuse saajad peavad olema Küprose Vabariigi alalised elanikud.

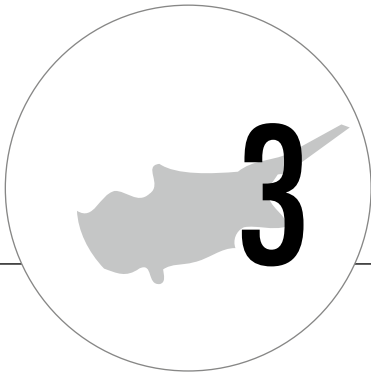
Toetuse eesmärk on aidata toetuse saajatel katta nende puudest tulenevaid erivajadusi (näiteks eriliste abivahendite ostmise, oma kodu kohandamine elutingimuste parandamiseks).

Selle eritoetuse alast seadusandlust juhivad rahandusministeeriumi toetuste- ja hüvitisteteenistus.

Üldinfo toetuste kohta

➤ Kviitungite sissenõudmise tähtaeg

Erinevate toetuste kohta väljastatavad kviitungid tuleb sisse nõuda kuue kuu jooksul alates kviitungi väljastamisest ja seda tähtaega saab pikendada kuue kuu võrra.

Asutuste kontaktandmed ja kasulikud veebilehed

→ Küprose sotsiaalkindlustusamet

Euroopa Liidu ja rahvusvaheliste suhete osakond
7 Lord Byron
1463 Nicosia Küpros
Tel: (357-2) 24 01 80 9
(357-2) 24 01 77 3
Faks: (357-2) 24 01 66 4
E-post: interrel@sid.mlsi.gov
<http://www.mlsi.gov.cy/sid>

→ Tervishoiuministeerium

Patsientide liikuvuse osakond
10 Markou Drakou Street,
1448 Lefkosia Küpros
Tel.: (357-2) 24 00 20 7
(357-2) 23 05 35 4
(357-2) 24 00 19 6
Faks: (357-2)2305346
E-post: tpieri@moh.gov.cy
<http://www.moh.gov.cy>

→ Rahandusministeerium

Toetuste- ja hüvitisteteenistus
1489 Nicosia
Küpros
Tel: (357-2) 28 04 000
(357-2) 28 04 05 0
(357-2) 28 04 05 4
(357-2) 28 04 02 0
Faks: (357-2) 26 68 05 6
E-post: grants@mof.gov.cy
<http://www.mof.gov.cy>

Euroopa Komisjon

**Liikuvus Euroopas (Euroopa Liidus, Euroopa Majanduspiirkonnas ja Šveitsis)
Sotsiaalkindlustusõigused Küprosel – Seisuga 19. aprill 2006**

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus

2009 – 17 lk – 21 x 29,7cm

ISBN 92-79-04261-0

Kuidas ELi trükiseid tellida?

Väljaannete talituse trükiseid saab tellida veebipõhisest raamatupoest EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>) või Teie valitud müügiesindusest.

Meie ülemaailmse müügivõrgu kõikide esinduste nimekirja tellimiseks saatke faks numbril (+352) 2929 42 758.

http://ec.europa.eu/employment_social/social_security_schemes/publications_en.htm

Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadi **trükiseid** saab alla laadida aadressilt:

http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/publications/index_en.cfm

Kasutajaks saab registreeruda tasuta aadressil:

http://ec.europa.eu/employment_social/sagapLink/dspSubscribe.do?lang=en

ESmail, on tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadi elektrooniline teabeleht.

Tellida saab veebilehelt:

http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/news/esmail_en.cfm

<http://ec.europa.eu/social>

